



Dokumentacja dofinansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi

REWALORYZACJA PARKU W GRABICY



NAZWA I ADRES INWESTORA	GMINA GRABICA GRABICA 66 97-306 GRABICA
ADRES INWESTYCJI	DZIAŁKA NR EW.529/1, 531/3, 531/2 OBREB GRABICA JEDNOSTKA EWIDENCYJNA GRABICA 101004_2
JEDNOSTKA PROJEKTOWA	PRACOWNIA ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU UL. KOSTROMSKA 65 M. 15, 97-300 PIOTRKÓW TRYB. E-MAIL: ANKAWIERZBOWSKA@INTERIA.PL

FAZA PROJEKTU	PROJEKT ZIELENI
BRANŻA	ZIELEŃ
DATA	SIERPIEŃ 2015

AUTOR PROJEKTU		
PROJEKTANT BRANŻA	Imię i nazwisko	Podpis
ZIELEŃ	ARCH. KRAJ. MGR INŻ. ANNA WIERZBOWSKA	

EGZEMPLARZ:

ZAWIERA ____ KARTEK

SPIS TREŚCI:

- 1. Cel i zakres opracowania**
- 2. Projekt zieleni**

Tabela nr 1

Rys. ZI-01

OPIS DO PROJEKTU REWALORYZACJI PARKU W Grabicy gmina Grabica (DZIAŁKA NR EW.529/1, 531/3, 531/2 OBRĘB GRABICA JEDNOSTKA EWIDENCYJNA GRABICA)

1. Cel i zakres opracowania:

Zakres tematyczny opracowania to wykonanie projektu rewaloryzacji parku w Grabicy – branża zieleni.

1.1. Opracowanie obejmuje wykonanie:

- a) projektu zagospodarowania parku - zieleni.

1.2. Materiały wyjściowe

- inwentaryzacja dendrologiczna stanowiąca integralną część niniejszego opracowania,
- projekt gospodarki drzewostanem stanowiący integralną część niniejszego opracowania
- mapa sytuacyjno-wysokościowa do celów projektowych w skali 1:500 ,
- wytyczne Inwestora,
- uzgodnienia z Użytkownikiem,
- Wizja terenowa

2. Analiza historycznej kompozycji założenia

Park jest dość skromnym przykładem założenia ogrodowego z końca XIX w. Z analizy zachowanych materiałów kartograficznych (ryc. 1 i 2) wynika i park w większości zachował się w dawnych granicach. Nietypowym rozwiązaniem jest kształt parku którego zasadnicza kompozycja rozciągała się w szerz w stosunku do dworu (na osi poprzecznej) a nie w głąb, jak to miało miejsce w tradycyjnych rozwiązaniach XIX-wiecznych kompozycji parkowych. Prawdopodobnie wynikało to z konieczności dostosowania się do istniejącej dawnej zabudowy folwarku położonej po północno-wschodniej stronie budynku dworu niemalże na głównej osi założenia. Dwór, zlokalizowany w centralnej części założenia, dostępny był poprzez dwa symetryczne łukowato wygięte wjazdy od strony drogi publicznej, które łączyły się przed dworem ale po jego północnej stronie w miejscu gdzie zlokalizowano owalny gazon. Dalej po północno-wschodniej stronie gazonu był wjazd na teren folwarku, po północno-zachodniej droga do ogrodów użytkowych i sadu. Dojazd do folwarku odbywał się również drogą wiodącą wzdłuż wschodniej granicy parku. W południowo-wschodnim narożniku znajdowała się kaplica dworska. Główna oś kompozycji założenia przebiegała w kierunku od południowego-zachodu na północny-wschód, podkreślona dworem i gazonem na osi. Na osi poprzecznej urządzono poszczególne części ogrodu. Centralnym miejscem założenia był gazon przed dworem, z którego rozchodziły się promieniście drogi do poszczególnych części parku i folwarku. Folwark zamykał się w czworoboku okolonym zabudową gospodarczą z dziedzińcem pośrodku. Poszczególne grupy drzew podkreślały swobodny, krajobrazowy układ dróg natomiast granice

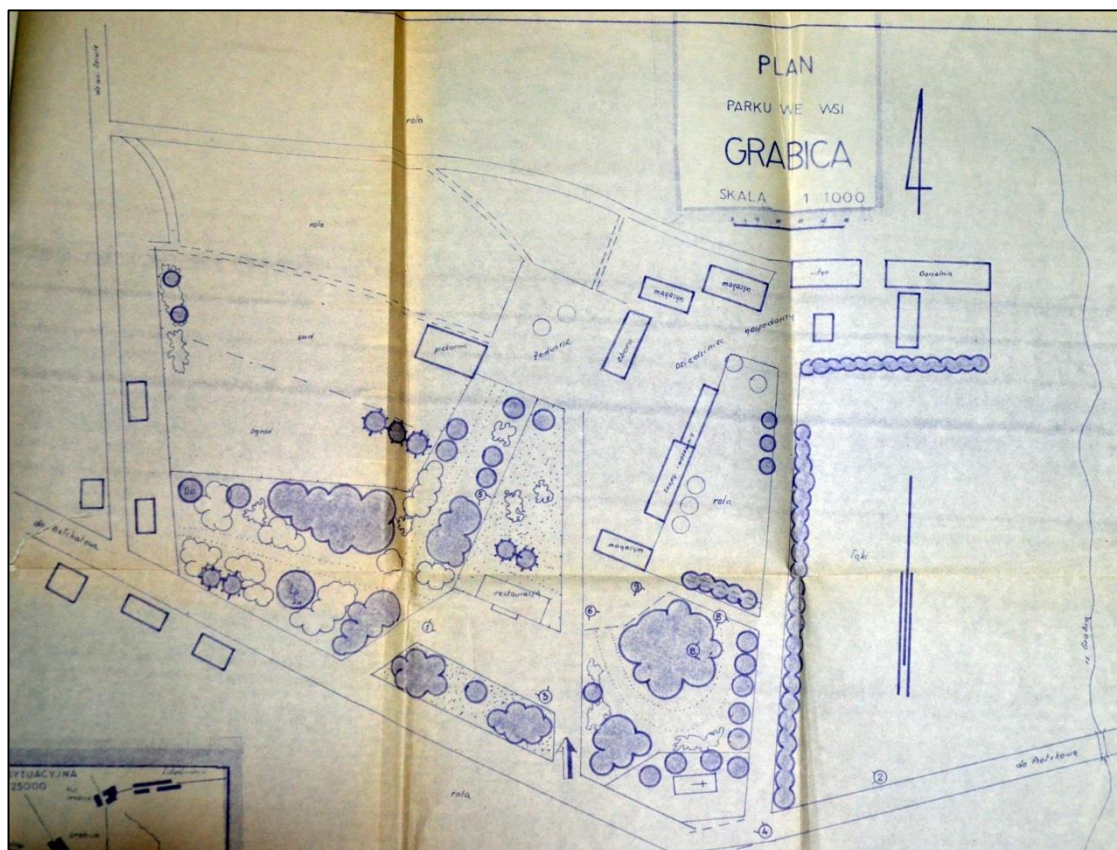
założenia obsadzono szpalerami drzew. Taki układ założenia zarejestrowany został w 1911 r. na planie dóbr Grabica i utrzymywany był zapewne do II wojny światowej.

3. Analiza przekształceń historycznego układu

Po wojnie, w związku z upaństwowieniem majątku oraz adaptacją dworu na cele restauracyjne przekomponowano centralną część założenia. Dwór uległ radykalnej przebudowie. Zlikwidowano owalny gazon istniejący po północnej stronie dworu, natomiast przed dworem po południowej stronie wykonano obszerny utwardzony asfaltem plac (ryc. 3). W tym celu zlikwidowano część drzew rosnących przed dworem po jego południowej stronie. Zachowano natomiast dwa symetryczne wjazdy od strony drogi publicznej. Miejsce po gazonie zaczęto użytkować w sposób gospodarczy likwidując istniejącą tam zieleni. Poszczególne części parku i folwarku zostały wyгородzone różnymi typami ogrodzeń. Zmiany te spowodowały bezpowrotne przerwanie powiązań kompozycyjno-przestrzennych parku. Rozbiórka dworu oraz sprzedaż poszczególnych części założenia dodatkowo pogłębiły te niekorzystne zmiany.

W wyniku porównania stanu istniejącego ze stanem historycznym (przedwojenne materiały kartograficzne, ewidencja parku z 1978 r.) oraz analizą zachowanych układów roślinnych należy stwierdzić, iż stan zachowania historycznego układu jest znikomy i nie pozwala w terenie na właściwe rozpoznanie historycznego rozplanowania. Zmiany w układzie przestrzennym parku, ubytki w nasadzeniach komponowanych, brak wykonywania przez wiele lat na zabiegów pielęgnacyjnych na drzewostanie spowodowały, iż w chwili obecnej jest to obiekt zupełnie pozbawiony cech stylowych i zamierzonej kompozycji. Historyczny układ funkcjonalno-przestrzenny, w tym drogi, nie istnieją. Nie zachował się budynek dworu w centralnej części parku, który był głównym elementem i dominantą przestrzenną założenia i któremu podporządkowane były poszczególne części ogrodu. Wyгородzenie centralnej części parku będącej obecnie w rękach prywatnych, spowodowało trwałe rozdzielenie wschodniej i zachodniej części parku. Lokalnie zachowały się relikty dawnych komponowanych układów zieleni m. in. aleja grabowa przy wschodniej granicy parku (dz. nr 531/2) oraz szpaler robinii akacjowych przy zachodniej granicy parku wzdłuż dawnego sadu (dz. 529/1).

Po II wojnie światowej wycięto szereg cennych drzew, rozwinęły się licznie samosiewy zwłaszcza klonu pospolitego. W chwili obecnej mamy do czynienia ze skrawkiem zieleni parkowej niepowiązanej przestrzennie ani funkcjonalnie.



Ryc. 3 Plan parku z 1978 r., *Ewidencja parku, wieś Grabica*, oprac. A. Chudzik, 1978 r., w zbiorach WUOZ w Łodzi, Delegatury w Piotrkowie Trybunalskim.

Park w Grabicy znajduje się w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków.

4. PROJEKT ZIELENI

4.1.MATERIAŁY WYJŚCOWE:

- Inwentaryzacja terenu i zieleni,
- Analiza dendrochronologiczna,
- Projekt gospodarki drzewostanem,
- Analiza kompozycyjna założenia.

4.2. CEL OPRACOWANIA:

Celem opracowania jest wykonanie projektu nasadzeń roślin.

4.3.ZAKRES OPRACOWANIA:

- Zakres tematyczny opracowania obejmuje następujące zagadnienia:
- projekt nasadzeń zieleni: drzew, krzewów , roślin okrywowych – wzbogacenie runa parkowego.
- wskazania do pielęgnacji;
- rozwiązania szczegółowe projektu nasadzeń.

4.3.PROJEKT NASADZEŃ

Mając na uwadze uwarunkowania przyrodnicze obszaru, na którym znajduje się park w Grabicy oraz zabytkowy charakter obiektu (park w gminnej ewidencji zabytków) projekt nowych nasadzeń obejmuje głównie roślinność rodzimą lub o utrwalonej pozycji historycznej i kulturowej, roślinność nieinwazyjną. Głównym założeniem projektowym jest uzupełnienie drzewostanu w związku z przewidzianą niezbędną wycinką sanitarną drzew wskazanych w projekcie gospodarki drzewostanem do usunięcia, stworzenie nieistniejącej obecnie warstwy podszytu z krzewów, w dużej mierze z gatunków rodzimych, w tym krzewów które stanowią bazę pokarmową dla awifauny oraz wzbogacenie runa parkowego. Zaprojektowania zieleń podkreśli nowy układ komunikacyjny zaprojektowany w tendencji XIX-wiecznych trendów ogrodowych – ciągi o łagodnym, płynnym przebiegu charakterystyczne dla parków krajobrazowych.

Ze względu na bardzo duże przekształcenia parku w Grabicy obejmujące wydzielenie poszczególnych części ogrodu oraz ogromne zmiany w strukturze drzewostanu spowodowane brakiem bieżącej pielęgnacji a także wobec faktu, iż historyczna kompozycja parku jest niemożliwa do odtworzenia, nowy układ ścieżek spacerowych oparto o zachowany najbardziej wartościowy drzewostan.

Ze względu na dość duże obecne nasycenie parku drzewostanem dojrzałym, nowe nasadzenia planuje się przede wszystkim w obrębie warstwy krzewów oraz uzupełnienia ubytków w drzewostanie. Zaplanowano nowe nasadzenia z gatunku lipa drobnolistna *Tilia cordata* oraz jeden egzemplarz soliterowy w części wschodniej z gatunku buk purpurowy *Fagus purpurea*. Wprowadzono również uzupełnienia odtwarzające w alei grabowej przy wschodniej granicy parku gatunkiem grab pospolity *Carpinus betulus*. Wejście frontowe do parku część wschodniej podkreślono nasadzeniami tawuły *Spiraea sp.* oraz śnieguliczki białej *Symphoricarpos albus Duhamel*, którą również wprowadzono w głębi parku.

W sąsiedztwie sadu przy północnej granicy parku zaplanowano nieformowane luźne szpalery z głogu jednoszyjkowego *Crataegus monogyna* i róży dzikiej *Rosa rugosa*. Zachodnią granicę części wschodniej oraz wschodnią granicę części zachodniej uszczelniono drzewami iglastymi gat. świerk serbski *Picea omorica* i krzewami liściastymi gat. jaśminowiec wonny *Philadelphus coronarius*, lilak pospolity *Syringa vulgaris* w odmianach 'Michel Buchner' i 'Massena'. Pozwoli to na przysłonięcie nieestetycznego prefabrykowanego z betonu ogrodzenia części centralnej, wyłączonej z opracowania.

Proponowane jest także wzbogacenie runa parkowego poprzez wprowadzenie roślin okrywowych: bluszcz pospolity *Hedera helix*, barwinek pospolity *Vinca minor*, trzmielina Fortune'a 'Emerald Gaiety' i 'Emerald Gold' i runianka japońska *Pachysandra terminalis*.

DOBÓR GATUNKOWY PROJEKTOWANEJ ROŚLINNOŚCI

LP.	NR ROŚLINY NA ZAŁ.GRAF	NAZWA ŁACIŃSKA	NAZWA POLSKA	ILOŚĆ SZTUK
DRZEWA LIŚCIASTE				
1.	1.	Carpinus betulus	grab pospolity	12
2.	2.	Crataegus monogyna	głóg jednoszyjkowy	32
3.	3.	Fagus purpurea	buk purpurowy	1
4.	4.	Robinia pseudoacacia	robinia biała	13
5	5	Tilia cordata	lipa drobnolistna	8
RAZEM				66
KRZEWY LIŚCIASTE				
6.	6.	Cornus alba 'Sibirica'	dereń biały 'Sibirica'	7
7.	7.	Forsythia intermedia	forsycja pośrednia	12
8.	8.	Philadelphus coronarius	jaśminowiec wonny	8
9.	9.	Philadelphus coronarius 'Aureus'	jaśminowiec wonny odm. złota	7
10	10.	Rosa rugosa	róża dzika	61
11.	11.	Spirea japonica 'van Houttei'	tawuła japońska 'van Houtena'	47
12.	12.	Syringa vulgaris 'Massena'	lilak pospolity	6
13.	13.	Syringa vulgaris 'Michel Buchner'	lilak pospolity	14
14.	14.	Symphoricarpos albus Duhamel	śnieguliczka biała	61
15.	15.	Viburnum lantana 'Aureum'	kalina hordowina 'Aureum'	4
16.	16	Viburnum lantana	kalina koralowa	7
17.	16A	Spiraea x cinerea 'Grefsheim'	tawuła szara 'Grefsheim'	22
18.	19.	Euonymus fortunei 'Emerald Gaiety'	trzmielina Fortune'a 'Emerald Gaiety'	50 m²/ 300szt 6 szt./1m²
19.	20.	Euonymus fortunei 'Emerald Gold'	trzmielina Fortune'a 'Emerald Gold'	72,6 m²/ 436szt. 6 szt./1m²
RAZEM				992
DRZEWA IGLASTE				
20.	17.	Picea omorica	świerk serbski	25
RAZEM				25

KRZEWY IGLASTE				
21.	18.	Taxus baccata Repandens '	cis pospolity 'Repandens'	15
RAZEM				15
ROŚLINY OKRYWOWE				
22.	22.	Pachysandra terminalis	runianka japońska	76 m ² / 660szt. 9 szt./1m ²
23.	23.	Vinca minor	barwinek pospolity	50 m ² / 450 9 szt./1m ²
24.	24.	Vinca minor Gertrude Jekyll	Barwinek pospolity - Gertrude Jekyll	144m ² +48m ² 1305+432szt. 9 szt./1m ²
25.	25.	Asarum europaeum	kopytnik pospolity	122 m ² / 1952szt. 16 szt./1m ²
26.	21.	Hedera helix L.	bluszcz pospolity	297 m ² / 1188 4 szt./1m ²
RAZEM				5987

4.4.DANE TECHNICZNE DO PROJEKTU ZIELENI

4.4.1.Sadzenie drzew

Technika sadzenia

Wykopujemy doły tuż przed dostarczeniem roślin. Rozmiary dołów winny być dostosowane do wielkości bryły korzeniowej, najczęściej wystarczającymi wielkościami dołów są: szerokość 50x50cm, głębokość 60-70cm. Przyjmuje się, że dół powinien być 30 cm szerszy i głębszy od pojemnika. Doły należy zaprawić ziemią urodzajną do połowy głębokości. Drzewka wsadzamy do dołów i ostrożnie przysypujemy ziemią, pamiętając o stopniowym zagęszczaniu gleby. Następnie obficie podlewamy. Wokół drzewa formujemy misę, którą wypełniamy 5 cm warstwą kory sosnowej bądź warstwą kompostu ogrodowego, hamujących rozwój nowych chwastów. Dodatkowo ściółka osłania ziemię przed gorącymi promieniami słońca latem, a zimą przed mrozem i dłużej utrzymuje wilgoć przy korzeniach.

W celu poprawienia warunków glebowych wskazane jest przeprowadzenie zaprawiania dołów – dodanie do gleby żyznej ziemi organicznej i około 5 cm warstwy ziemi ogrodowej podczas sadzenia roślin.

Terminy

Rośliny z tzw. upraw w gruncie sadi się wczesną wiosną – od połowy marca do połowy maja (po rozmarznieniu gleby) i jesienią – od połowy października do końca listopada (przed zamarznięciem gleby). Sadzenie w okresie wiosennym jest wskazane dla roślin o niedostatecznej mrozoodporności oraz drzew i krzewów iglastych czy roślin zimozielonych. Rośliny prowadzone w szkółce w pojemnikach, sadzone z dobrze uformowaną bryłą korzeniową można sadić przez cały okres wegetacji. Sadzenie winno odbywać się w sprzyjających warunkach atmosferycznych tj. pochmurny, deszczowy i bezwietrzny dzień. Przez kilka tygodni po posadzeniu należy pamiętać o intensywnym podlewaniu by nie narażać rośliny na przesuszenie, zwłaszcza w okresie letnim.

Prze posadzeniem roślin konieczne jest oczyszczenie terenu z chwastów i innych zanieczyszczeń. Do wypełniania dołów zaleca się całkowitą wymianę ziemi na żyzną, ogrodniczą lub przynajmniej zmieszanie gleby urodzajnej z rodzimą w stosunku 1:1.

4.4.2 Sadzenie krzewów

Terminy i przygotowanie podłoża analogiczne jak dla drzew. Krzewy sadi się głęboko, tak jak rosły w szkółce. Wielkość dołów, podobnie jak w przypadku sadzenia drzew, uzależniona jest od wielkości bryły korzeniowej. Najczęściej wystarczającymi wielkościami dołów są 30x30x40cm. Pozostałe czynności analogicznie jak w przypadku drzew (podlewanie i ściółkowanie).

Najważniejszą czynnością pielęgnacyjną jest systematyczne odchwaszczanie terenu. W pierwszych 2-3 latach po posadzeniu odchwaszczanie wykonujemy ręcznie, później można stosować środki chwastobójcze.

Rośliny winny być prawidłowo uformowane z zachowaniem pokroju charakterystycznego dla gatunku i odmiany.

4.4.3. Sadzenie roślin okrywowych

Terminy analogiczne jak dla drzew i krzewów. Przed sadzeniem ważne jest uprzednie uprzątnięcie kamieni, odchwaszczanie terenu. Najbardziej kłopotliwa jest obecność chwastów wieloletnich, które trzeba usunąć sposobami agrotechnicznymi przez przekopywanie i pielenie. Następnie należy dostarczyć materii organicznej poprzez rozrzucenie minimum 5 m³ kompostu na 1000 m² powierzchni.

Rośliny okrywowe sadi się tak głęboko, jak rosły w szkółce. Wielkość dołów uzależniona jest od wielkości bryły korzeniowej. Pozostałe czynności analogicznie jak w przypadku drzew i krzewów (podlewanie i ściółkowanie).

5. PIELEGNACJA ROŚLIN

Drzewa i krzewy, rośliny runa

Do podstawowych czynności pielęgnacyjnych należy:

- systematyczne odchwaszczanie i ściółkowanie terenu
- cięcia pielęgnacyjne w celu uzyskania jak najlepszego pokroju roślin (za wyjątkiem roślin iglastych)
- krzewy po posadzeniu powinny być lekko przycięte
- podlewanie, intensywne zwłaszcza w okresie suszy

- nawożenie: w pierwszym roku po posadzeniu rośliny raczej nie wymagają nawożenia, czerpią składniki pokarmowe z żyznego jeszcze podłoża. Nawozić należy w przypadku stwierdzenia na podstawie objawów zewnętrznych niedoborów składników pokarmowych.
- w późniejszych latach należy usuwać odrosty korzeniowe lub „dziki”
- przycinanie koron,
 - zasilanie nawozami mineralnym